

Forfatter: Clausen, Henrik Nicolai

Titel: BREV TIL: Laub, Hardenack Otto Conrad FRA: Clausen, Henrik Nicolai (1876-02-21)

Citation: Clausen, Henrik Nicolai: "BREV TIL: Laub, Hardenack Otto Conrad FRA: Clausen, Henrik Nicolai (1876-02-21)", i *Biskop Otto Laubs Levnet - En livsskildring i breve (3. bind)*, Karl Sehønbergs Forlag., s. 125. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002252230-003-shoot-L0022522300030058.pdf> (tilgået 03. maj 2024)

Anvendt udgave: Biskop Otto Laubs Levnet - En livsskildring i breve (3. bind)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

*Fra H. N. Clausen til Laub.
Kjøbenhavn, 21. Februar 1876.*

Jeg skylder Dem, kjære høitagede Biskop Laub, en dobbelt Tak: først for det venskabelige Nytaarsbrev med de trofast bevarede Erindringer om Fortiden, dernæst for den tilsendte Landemode-Meddelelse, som jeg har læst med udeelt Interesse. Takken kommer noget seent, men saalænge som det vinterlige Gravmørke har omspændt mig, har jeg ikke kunnet tænke paa nogen udførligere Besvarelse, hvormed jeg dog gjerne ønskede at gjengjælde den venlige Meddelelse.

Foreløbig, men tillige fremfor Alt, kan jeg ikke Andet end udtale min oprigtige Medfølelse med Biskoppen, som har troet at burde tage til Orde overfor Pastor —

— —, der som Theolog forekommer mig at staae det ilde Hundredaar endeel nærmere end det 19de; — Alt, hvad der er vundet for Theologien i det mellemliggende Tusindaar, er udentvivl her spildte Ord. —

Der er her Partier, hvor vi gaae ud fra samme Synspunkter og derfor i alt Væsentligt ere enige; herved vil jeg altsaa ikke dvæle; det synes mig frugtbarere at blive staaende ved enkelte Punkter, hvor det dels ikke er mig klart, hvor langt Enigheden gaar, og hvor Divergensen begynder, og hvor dels Tankegangen ikke synes mig ført til endelig Løsning.

Først maa det vel slaaes fast, at det er forgjæves at ville i Skriften søge Beviis eller Hjemmel for, at Udgangspunktet for Gjenfødselen skulde være givet i Daabsmomentet, saaledes som Daaben nuomstunder udføres: som BARNEDAAB, — af den simple Grund, at spæde Børn intet Sted i Apostelhistorien kunne bevises at være s. 126tilstædede til Daaben; Apostelkirken kunde kun være tjent med Christne, som kunde gjøre Rede for deres Tro og vare i Stand til at føre dens Sag imod Modstanderne. Og at ville gjøre denne Paastand gjældende uden Skriftgrund — saaledes som det nuomtide skeer — endogsaa som Troesaxiom, vil neppe nogensinde finde Indgang eller dog fæste Rod, hvor der er virkelig christelig Grund. Hvorsomhelst Grundloven for christelig Tænkning holdes fast: at fatte det Aandelige paa aandelig Viis, vil Ingen falde paa at forstaae Ordene i Joh. 3, 5, som om det Physiske skulde være Hovedsagen, det Aandelige Bisag, Vanddaaben den naturnødvendige, ueftergivelige Betingelse, Aandsdaaben den selvfølgelige, uudeblivelige Virkning. „Gjenfødselsens Bad“ er vistnok et paulinsk Udtryk efter Ordlyden; men at tyde Udtrykket, som det nu tydes: at Ingen bliver gjenfødt uden Daab, og at Enhver, som døbes, bliver gjenfødt eller dog modtager Gjenfødselsens Spire, er en saa upaulinsk Tanke som vel muligt. Petrus siger dog om Hedninger, som ikke endnu vare døbt: „Hvo kan formene Vandet, at disse ikke skulle døbes, som have modtaget den hellige Aand, ligesom ogsaa vi?“ (Ap. Gj. 10, 47).

Theologer, som ville bygge deres Tro paa Aabenbaringsordet, ikke gaae paa egen Haand, ville altsaa ikke indlade sig paa at bestemme Noget om Guds Naadevillie og Naadevirksomhed med Hensyn til Time og Tid eller til Middel og Maade: ved Ordet eller ved Sacramentet (jvfr. 1 Pet. 1, 23; Jak. 1, 18), men de ville nøies med at bekjende Guds almægtige og altvirkende Naade. Luther siger i sin større Katechismus: „Uden Tro gavner Daaben Intet; men vi bringe Barnet til Kirken i den s. 127Hensigt og med den Tro, at det maa blive vis i Troen; og vi bede, at Gud vil give det Tro“ ^{*1}).

Her møder nu den Modsætning, som, eengang opstaaet, er bleven staaende som ingen anden igjennem alle Kirkens Hundredaar. Den pelagianske Dualisme vil have den gjenfødsende Naadevirksomhed fordeelt imellem Gud som Giver og det modtagende Menneske-Jeg. Pelagianismen forfølger denne Delingstanke saa langt, som Menneskelivet er Gjenstand for menneskelig lagttagelse, men heller ikke længere; og Erfaring lærer som uimodsigelig Vished, at det uendelige Fleertal af Mennesker, ved at modsætte sig den kaldende og dragende Naadevillie indtil Enden, gaaer Fordømmelsen imøde. Den augustinske Monisme derimod bekjender Gud som alt og enevirkende, som villende og virkende overfor frie Væsener, igjennem den frie Villie som Medium, bekjender ham som baade begyndende og fuldbringende. Enhver, som eengang er bleven berørt, grebet af den guddommelige Naadevillie, kan ikke vristes ud af Naadens Haand ved nogen fjendtlig Villies Magt. Men Gjenstanden for Guds Naadevillie er Menneskeslægten som Eenhed; Formaålet for Guds Naadestyrelse er Frelse: „Gud vil, at alle skulle frelses og komme til Sandheds Erkjendelse“ ved Sønnen, som er sendt til „Verdens“ Frelse, ikke for at frelse et forsvindende Mindretal. Til den altomfattende Faderlighedens Idee svarer kun den frelste Menneskehed.

Saaledes fører Augustinismen, i sand evangelisk Skikkelse, ud over Nutids-Tilværelsen, ind til de gaadefulde Tilværelsestrin, der kun ere Gjenstand for evangelisk Tro. Har Gud paatrykket Mennesket sit Billede ved den frie s. 128Villies Evne, saa er det utænkeligt, at Frihedsgaven skulde ende med at føre Skabningen bort fra Skaberen; den maae tilsidst staae som Middel til at fremme guddommelige Formaal; Mennesket kan tilsidst kun ville, hvad Gud vil, Optugtelses-Midlerne, der ere komne til anvendelse i det jordiske Liv, ere læmpelige; der tør ikke gjøres Vold paa Frihedslivet. Men der staaer skjærende, brændende Midler tilbage, en Usalighedsbevidsthed, hvor det menneskelige Jeg ved at fremture i det Onde trykker sig Braaden altid dybere ind i Kjødet. Paa dette Punkt maa den oprørske Skabning give tabt, maa bøie sig under Skaberens Villie. Da først vil Enden være der, da vil Alt være underlagt Christi Fødder, da vil han overgive Riget til Gud og Faderen; thi da vil Gud være Alt i Alle.

Clausen, Henrik Nicolai, *Biskop Otto Laubs Levnet - En livsskildring i breve (3. bind)*,

Denne Løsning staaer for mig som den eneste mulige, som den ene sande i evangelisk Aand og Tankegang. Men til denne har jeg ikke fundet nogen Hentydning, og jeg har derfor ikke kunnet finde den givne Udvikling ført til fuld Slutning.

De seer, den gamle Lærer skinner overalt igjennem; han teer sig bestandig, som om han stod docerende paa sit Katheder; men jeg skriver jo ogsaa til den gamle Discipel, som, om et og andet Ord skulde være udsat for Misforstaaelse, vil tyde det paa det Bedste. I alt Fald vil De i det Foranstaaende finde Beviis for, at det Meddeelte ikke er blot flygtigt gjennemlæst.

Deres venskabeligst hengivne H. N. Clausen.